

Lausunto

6.10.2025

VN/9885/2025
VN/9885/2025-MMM-18

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi tietosuoja-lainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvistä muutok-sista oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvistä muutoksista oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tietosuojalakia, asunto-osakeyhtiölakia, eläintenpito-kieltorekisteristä annettua lakia, haastemieslakia, konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annettua lakia, liiketoimintakiellosta annettua lakia, rikosrekisterilakia, säätiölakia, yhdistys-lakia, yrityskiinnityslakia ja velkajärjestelyrekisteristä annettua lakia.

Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1) Tietosuojalakiin ehdotettavat muutokset

Kommenttinne koskien tietosuojalain 4 §:n ehdotettavia muutoksia (henkilötietojen käsittely yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämi-seksi):

Viranomaisen ja julkista hallintotehtävää hoitava

Tietosuojalakiluonnoksen 4 §:ssä on seuraavasti:

Henkilötietoja saa käsitellä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mu-kaisesti, jos:

2) käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaisen yleistä etua koskevan tehtävän suo-rittamiseksi tai viranomaiselle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi;

Mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, koskee myös yhteisöjä, säätiöitä ja yksityisiä hen-kilöitä niiden hoitaessa lailla tai lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää.

MMM kiinnittää huomiota siihen, ettei tietosuojalaisissa (1050/2018) ole viranomaisen määri-telmää. Myöskään HE-luonnoksessa ei ole riittävästi tarkasteltu viranomaisen määritelmää.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

Sen sijaan tietosuojalain esitöissä on hallinnollista seuraamusmaksua koskevien säännösten yhteydessä tarkasteltu viranomaisen määritelmää. Lain esitöissä (HE 9/2018 vp) on 25 §:n pykäläkohtaisissa perusteluissa todettu seuraavasti:

”Pykälän 2 momentissa säädettäisiin hallinnollisen seuraamusmaksun määrittämisestä viranomaiselle tai julkishallinnon elimelle. Yleisen tietosuoja-asetuksen 83 artiklan 7 kohdan mukaan kukin jäsenvaltio voi asettaa sääntöjä siitä, voidaanko viranomaiselle tai julkishallinnon elimelle määrätä hallinnollisia sakkoja ja missä määrin. Pykälässä säädettäisiin, että tietosuoja-asetuksen 83 artiklassa tarkoitettua hallinnollista seuraamusmaksua ei voitaisi määrätä valtion viranomaisille, valtion liikelaitokselle, kunnallisille viranomaisille, itsenäiselle julkisoikeudellisille laitoksille, eduskunnan virastoille eikä tasavallan presidentin kanslialle. Toisin sanoen hallinnollista seuraamusmaksua ei voitaisi määrätä hallintolain 2 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille eikä valtion liikelaitokselle. Tässä yhteydessä itsenäisen julkisoikeudellisen laitoksen katsotaan käsittävän myös yliopistolaitoksen. Lähtökohtaisesti valtion liikelaitokset eivät enää toimi kilpailluilla markkinoilla, vaan tuottavat palveluita valtionhallinnon sisällä. Ehdotetun lain mukaan rajausta ei koskisi vain niitä yksityisiä tahoja, jotka hoitavat PL 124 §:n tarkoittamia julkisia hallintotehtäviä. Tällaisia toimijoita ei voida rajata hallinnollisen seuraamusmaksun soveltamisen ulkopuolelle tietosuoja-asetuksen 83 artiklan 7 kohdan nojalla, jonka mukaan liikkumavara koskee ainoastaan viranomaisia.”

MMM:n osalta voidaan mainita Suomen metsäkeskus ja Suomen riistakeskus, jotka ovat itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia. MMM:n toimialalta voidaan mainita myös Metsähallitus, joka on valtion liikelaitos. MMM pitää tärkeänä, että esityksen jatkovalmistelussa ainakin perusteluja täydennetään viranomaisen määritelmän osalta ja otetaan huomioon, mitä tietosuojalain esitöissä on todettu. Todettakoon, että ilman tarkempia perusteluja jäisi epäselväksi, miten ehdotettua sääntelyä sovellettaisiin Suomen metsäkeskukseen, Suomen riistakeskukseen tai Metsähallitukseen. Mainitut organisaatiot eivät ole yhteisöjä, säätiöitä tai yksityisiä henkilöitä.

Tietosuojalain 4 § ja tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta (käsittelyn oikeusperusta)

MMM toteaa, että on vaikea hahmottaa, millä tavalla asia selkiytyy, kun lakiin lisätään julkisen vallan käyttö yhtenä oikeusperustana, kun tietosuoja-asetuksessa on jo rekisterinpitäjälle kuuluva julkisen vallan käyttö mainittu henkilötietojen käsittelyn oikeusperustana ja kun perustuslain 2 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Toisin sanoen julkisen vallan käytön yhteydessä ei liene ollut ongelmia löytää henkilötietojen käsittelyn oikeusperustaa.

Kommenttinne koskien tietosuojalain 6 §:n ehdotettavia muutoksia (erityisiin henkilötietoryhmiin ja rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvä käsittely):

-

Kommenttinne koskien tietosuojalain 7 §:n ehdotettavia muutoksia (rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvä käsittely):

-

Kommenttinne sertifiointielimien akkreditointia koskevista muutosehdotuksista:

-

Yleiset kommentit:

-

2) Muun oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön ehdotettavat muutokset

Kommenttinne teknisiä rajapintoja ja katseluyhteyksiä koskevien säännösten päivittämisestä:

Tietojenluovutustavat ja suhde tiedonhallintalakiin

Seuraavat huomiot liittyvät haastemieslain 4 a §:ää, velkajärjestelyrekisteristä annetun lain 8 §:ää, rikosrekisterilain 5 §:ää, yhdistyslain 47 §:ää ja yrityskiinnityslain 35 §:ää koskeviin luonnoksiin. MMM toteaa, että HE-luonnoksen perusteluja tulisi täydentää tiedonhallintalakia koskevan sääntelyn osalta (tekninen rajapinta ja katseluyhteys). Perusteluista tulisi käydä ilmi, miltä osin tarkistettavat säännökset liittyvät tiedonhallintalakiin ja miltä osin taas eivät liity. Ohessa ensin tiivistetysti mainitusta sääntelystä.

Tiedonhallintalaissa säädetään tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla. Lain 22 § koskee tällaisia luovutuksia viranomaisien välillä. Lain 24 § koskee sitä tilannetta, että viranomaisen luovuttaa tietoja teknisen rajapinnan avulla yksityiselle. Tiedonhallintalaissa ei sen sijaan säädetä siitä tilanteesta, että yksityinen taho luovuttaa tietoja teknisen rajapinnan avulla viranomaiselle.

Tiedonhallintalain 23 §:ssä säädetään siitä, kun viranomaisen avaa katseluyhteyden tietoihinsa toiselle viranomaiselle. Jos viranomaisen avaa yksityiselle katseluyhteyden tietoihin, pitää siitä säätää erikseen. Tiedonhallintalaissa ei myöskään säädetä siitä, kun yksityinen luovuttaa tietoja katseluyhteyden avulla viranomaiselle.

Haastemieslain 4 a §:n 1 momentin mukaan haastemiehellä ja 6 §:ssä mainitulla tiedoksiannon suorittamiseen oikeutetulla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä viranomaiselta, julkista tehtävää hoitavalta yhteisöltä sekä teletoimintaa tai postitoimintaa harjoittavalta laitokselta tai yhteisöltä tiedoksiannon kohteena olevaa henkilöä tai yhteisöä koskevat osoite- ja puhelintiedot samoin kuin muut yhteydenottoon tarvittavat tiedot, jos tiedot ovat tarpeen tiedoksiannon suorittamiseksi. Haastemieslakiluonnoksen 4 a §:n 2 momentin mukaan kyseiset tiedot voidaan antaa teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla. MMM toteaa, että teknistä rajapintaa ja katseluyhteyttä koskeva maininta on tarpeeton, kun on viranomaisien välisestä tietojenvaihdosta kyse. MMM:n näkemyksen mukaan HE:ssä pitäisi jollain tapaa ainakin todeta, että kun vaikkapa yksityinen yhteisö luovuttaa tietoja haastemiehelle teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla, sitä koskevaa sääntelyä ei ole tiedonhallintalaissa. Lisäksi tulisi huomata, että katseluyhteys on luonteeltaan digitaalinen palvelu ja tältä osin esityksessä olisi syytä arvioida, sovelletaanko ja miltä osin digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettua lakia. Lakiluonnoksen mukaan valtio näyttäisi rahoittavan yksityisenkin tahon (teknisten rajapintojen ja) katseluyhteyksien perustamista ja ylläpitoa (vrt. digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 3 §:n 1 momentin 3 kohta).

Konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain 9 §:n 1 momentin mukaan konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin merkityt tiedot ovat saatavissa yleisen tietoverkon kautta luukuun ottamatta luonnollisen henkilön henkilötunnusta. Mainitun lain 9 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi seuraavasti: "Rekisteristä saa luovuttaa tietoja viranomaisien toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka muuna massaluovutuksena hyväksyttävää tarkoitusta varten." MMM:n mielestä pykäläluonnoksen sanamuotoa ja mahdollisesti tarpeellisuutta tulisi arvioida uudestaan. Ilmeisesti tarkoitus on säätää siitä, kun henkilötunnus luovutetaan muihin tietoihin liitettynä. Pykälässä ei sanota, kenelle tietoja luovutetaan. Teknistä rajapintaa koskeva sääntely löytyy tiedonhallintalaista kuten edellä on todettu. Jos taas tarkoituksena on, että rekisteriin avataan katseluyhteys yksityisille tahoille, silloin

asiasta pitää säätää tarkemmin (vrt. tiedonhallintalain 23 § koskien katseluyhteyden avaamista viranomaiselle). Myös ”viranomaisten julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä” -muotoilua tulisi arvioida jatkovalmistelussa. Tiedonsaantioikeushan voi perustua julkisuuslain 16 §:n 3 momenttiin (= julkisten henkilötietojen luovuttaminen).

Velkajärjestelyrekisteristä annetun lain 8 §:ää ehdotetaan muutettavaksi seuraavasti: ”Rekisteristä saadaan luovuttaa tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka muuna massaluovutuksena tuomioistuimille velkajärjestelyyn liittyviä tehtäviä, ulosotto-, vero-, poliisi- tai muulle viranomaiselle perintä- ja täytäntöönpanotehtäviä sekä luottotietotoiminnan harjoittajille luottotietorekisterin pitämistä varten. Tietoja saadaan lisäksi luovuttaa sille, joka tarvitsee niitä luoton myöntämistä ja valvontaa varten. ”Teknistä rajapintaa koskeva sääntely löytyy tiedonhallintalaista. Jos taas tarkoituksena on, että rekisteriin avataan katseluyhteys yksityisille tahoille (esimerkiksi luottotietotoiminnan harjoittajat), silloin asiasta pitää säätää tarkemmin (vrt. tiedonhallintalain 23 §). Myös ”viranomaisten julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä” -muotoilua tulisi arvioida jatkovalmistelussa. Tiedonsaantioikeushan voi perustua julkisuuslain 16 §:n 3 momenttiin (= julkisten henkilötietojen luovuttaminen).

Rikosrekisterilain 5 §:ää ehdotetaan muutettavaksi seuraavasti: ”Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa edellä 4 ja 4 a §:ssä tarkoitetuille viranomaisille tietoja rikosrekisteristä näissä pykälissä säädettyihin tarkoituksiin myös konekielisessä muodossa tai teknisen rajapinnan taikka katseluyhteyden avulla, jos se on tietojen käyttötarve ja tarvittavat suojatoimet huomioon ottaen perusteltua.” MMM:n käsityksen mukaan mainitun lain 4 ja 4 a §:ssä säädetään tietojensaantioikeuksista. Tiedonhallintalain sääntelyn pitäisi taas olla riittävää luovutustapojen eli teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden avaamisen osalta. Tiedonhallintalain luovutustapoihin on esitysluonnoksessa kuitenkin kytketty vaatimus: ”jos se on tietojen käyttötarve ja tarvittavat suojatoimet huomioon ottaen perusteltua”. Tiedonhallintalaki on aikanaan ollut perustuslakivaliokunnan arvioitavana ja se on yleislaki, joka koskee viranomaisia. Mainitun tiedonhallintalain sääntelyä täydentävän vaatimuksen perustelut eivät HE-luonnoksesta käy ilmi.

Yhdistyslain 47 §:ää ehdotetaan muutettavaksi seuraavasti: ”Jokaisella on oikeus saada tietoja, otteita ja todistuksia yhdistysrekisteristä ja siihen kuuluvista asiakirjoista. Patentti- ja rekisterihallitus saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä luovuttaa tiedon luonnollisen henkilön nimestä, syntymäajasta, kotikunnasta ja kansalaisuudesta tulosteena, teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla tai muuten sähköisesti taikka saattaa ne yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta.” MMM:n mielestä säännöksen sisältöä tulee vielä jatkovalmistelussa arvioida. MMM:n mielestä jälkimmäinen virke on perusteltu siltä osin kuin on tarkoitettu, että yleisöllä on oikeus hakea mainittuja tietoja viranomaisen verkkosivulta. Tällöin kuitenkin pitäisi säätää tarkemmin siitä, että tällöin voidaan tehdä yksittäisiä hakuja. Toisin sanoen ei pitäisi olla mahdollista hakea esimerkiksi tuhannen henkilön tiedot yhdellä haulla. Siltä osin kuin tietoja on tarkoitus luovuttaa teknisen käyttöyhteyden tai katseluyhteyden avulla, ei vaikuta uskottavalta, ettei samalla olisi tarpeen luovuttaa myös henkilötunnus pelkän syntymäajan sijaan. Jos mainittuja tietoja henkilötunnukseen liitettynä luovutetaan yksityiselle taholle, pitäisi katseluyhteyden avaamisesta taas säätää tarkemmin (vrt. tiedonhallintalain 23 §). MMM:n mielestä on erikoista säätää, että tiedot voidaan luovuttaa teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden avulla taikka laittaa yleiseen tietoverkkoon saataville. Sääntely ei vaikuta täsmälliseltä. Teknistä rajapintaa ja katseluyhteyttä koskevien luovutusten edellytyksenä on mm. tiedonsaantioikeus, kun taas tietojen saatavuus yleisen tietoverkon kautta tarkoittaa, että tiedonhakuja voi tehdä kuka tahansa.

Yrityskiinnityslain 35 §:n 1 momenttia koskevasta luonnoksesta MMM esittää samat huomiot kuin edellä yhdistyslain 47 §:stä, koska säännösluonnokset ovat samankaltaisia.

Kommenttinne yrityskiinnityslakia koskevista muutoksista:

Ks. teknisiä rajapintoja ja katseluyhteyksiä koskevat kommentit.

Yleiset kommentit:

Korvaaminen valtion varoista

Haastemieslain 4 a §:ää koskevan luonnoksen mukaan "[v]altion varoista voidaan maksaa korvausta teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden perustamisesta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista". MMM toteaa, että säännös kaipaa täsmentämistä. Säännöksestä ei käy ilmi, mille tahoille korvausta maksettaisiin.

Maksuperustelakiin liittyvät säännökset

Konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain 10 §:ää ja velkajärjestelyrekisteristä annetun lain 9 §:ää koskevan luonnoksen mukaan "... annettavista tiedoista valtiolle perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992)." MMM toteaa, että tietojen luovutusta koskevista maksuista säädetään yleensä ao. ministeriön asetuksella. Maksuperustelaissa säädetään taas valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien *maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista*. Säännösten sisältöä olisi hyvä vielä arvioida jatkovalmistelussa.

Informatiivinen säännös

Yrityskiinnityslain 26 §:ää koskevassa säännösluonnokseen on ollut tarkoitus HE-luonnoksen perustelujen mukaan sisällyttää informatiivinen viittaus tietosuoja-asetukseen. MMM toteaa, että Lainkirjoittajan oppaan 12.2.4 mukaan "[i]nformatiivinen viittaus kirjoitetaan selkeimmin muotoon: 'Siitä ja siitä' säädetään 'siellä ja siellä'".

Yleislain termi

Rikosrekisterilain 5 §:n 2 momentissa käytetään termiä "konekielinen". Tasmällisempi termi lienee "koneluettava" (ks. esim. [Tieteen Termipankki](#)). Kyseistä termiä käytetään myös julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa. Yleislaista poikkeavan termin käyttämiselle ei vaikuttaisi olevan perusteita.

Yksittäinen oikolukuhuomio

HE-luonnoksen sivulla 10 viittaus korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen [KHO 2022:16](#) (Jätevero – Jätkiverotus – Kaatopaikka – Vältvarastointialue – Jäteveron peruste – Verotettavan jätteen määrä) ei näyttäisi ainakaan ensisijaisesti sisältävän henkilötietojen "käsitteilyn oikeusperusteisiin liittyvää arviointia" ja lienee täten virheellinen. HE-luonnoksessa lienee tarkoitettu korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä [KHO:2022:146](#).

Lisätietoja lausunnosta antaa lainsäädäntöneuvos Kirsi Taipale kirsi.taipale@gov.fi.

Tutkimusjohtaja, toimialan päällikkö

Mikko Peltonen

Erityisasiantuntija

Jaana Merta

Liitteet
Jakelu

OM DJO EU-oikeus ja tietosuoja

Tiedoksi

VN/9885/2025-MMM-18

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: